

ପିଲ୍ଲମ. ୨

รายงานผลการตรวจสอบ การลงทะเบียนนักเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๐๔/๒๕๖๕

เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิของบุคคลในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว กรณีกล่าวอ้างว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดส่งข้อมูลบันทึกภาพเคลื่อนไหว ในขณะปฏิบัติการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องหาให้แก่สื่อมวลชน และนำไปใช้เผยแพร่ใน การเสนอข่าวอาชญากรรมโดยเปิดเผยอัตลักษณ์ของผู้ต้องหา

ផ្លូវ នាម ក. (កកពិចម៉ែ)

ជំនាញរៀង សានីតាំរាជនគរបាលបានេខែ
សានីព្រៃទ័សណ៍ [REDACTED]

๗๓

๓. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๑๖/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๕ กล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เข้าจับกุมสามีของผู้ร้อง ซึ่งเป็นผู้ต้องหาในความผิดฐานชิงทรัพย์โดยใช้yan พาหนะ และมีการแกล้งข่าวการจับกุมด้วย โดยที่การนำเสนอข่าวสารของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เผยแพร่ข่าวผ่านการอุภากาศทางสื่อโทรทัศน์และสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) โดยปรากฏภาพเคลื่อนไหวในขณะสามีของผู้ร้องถูกจับกุมและควบคุมตัว ซึ่งไม่มีการเบลอภาพใบหน้า ทั้งที่ในช่วงเวลาขณะนั้นมีเพียงเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้บันทึกภาพเหตุการณ์ โดยไม่มีสื่อมวลชนอยู่ร่วมด้วย ทำให้เชื่อว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้จัดส่งข้อมูลบันทึกภาพเคลื่อนไหวการจับกุมและควบคุมตัวดังกล่าวให้แก่สื่อมวลชน โดยการเผยแพร่ออกอากาศของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งไม่มีการเบลอภาพใบหน้า ทำให้ภายหลังจากสามีของผู้ร้องได้รับอนุญาตปล่อยชั่วคราวแล้วก็ไม่สามารถทำงานทำได้ ขาดรายได้ในการเลี้ยงดูบุตรคน และญาติซึ่งเป็นผู้ป่วยติดเตียง การกระทำในลักษณะดังกล่าวของผู้ถูกร้องทั้งสองส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน จนเป็นเหตุให้ผู้ร้องและคนในครอบครัวต้องได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน จึงขอให้ตรวจสอบ

๑๒. การพิจารณา...

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติกรรมตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิของบุคคลในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาประกอบเอกสารและหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๓.๑ การรวบรวมข้อเท็จจริงจากคลิปวิดีโอของผู้ถูกร้องที่ ๒

๓.๒ บันทึกการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ณ สถานีตำรวจนครบาลบางเขน

๓.๓ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๗๙-๑๐๑/๒๕๖๕(บก.น.๒)๔/๕๕๖๔ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๔ รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๘๙-๑๐๑/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ เรื่อง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิของบุคคลในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและสื่อมวลชน โดยละเอียดสิทธิของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเสนอข่าวต่อสาธารณะ

๓.๕ บันทึกสรุปการให้ข้อเท็จจริงของเจ้าหน้าที่สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา ๕ ทางโทรศัพท์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕

๓.๖ บันทึกสรุปการให้ข้อเท็จจริงของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดผู้ถูกร้องที่ ๑ ทางโทรศัพท์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕

อนึ่ง ในการตรวจสอบกรณีตามคำร้องนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการขอทราบข้อเท็จจริงจากผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นหนังสือลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ และติดตามทราบผลตามข้อเท็จจริงเป็นหนังสือลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๕ แล้ว แต่ไม่ได้รับการชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่อย่างใด จึงจำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงจากเอกสารและหลักฐานเท่าที่ปรากฏตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

๔. รัฐธรรมนูญ พันธกรณีระหว่างประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๔.๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

๔.๓ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

๔.๔ คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๑๗๙/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔ เรื่อง การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา

๕. ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้องที่ ๑ บทบัญญัติของกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลาประมาณ ๑๖.๕๐ นาฬิกา เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน (ชุดจับกุม) ในสังกัด ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ร่วมกันจับกุมสามมิตรของผู้ร้องพร้อมด้วยของกลางบ้านเรือนแห่งหนึ่งในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

ในระหว่างการจับกุมนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน (ชุดจับกุม) ในสังกัดผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้บันทึกภาพและเสียงขณะจับกุมรวมทั้งขณะสอบถามปากคำเบื้องต้น โดยในการสอบถามปากคำเบื้องต้น ผู้ต้องหาได้ให้ความยินยอมด้วยว่าเจ้าในกระบวนการบันทึกภาพและเสียงแล้ว จากนั้นได้ส่งคลิปวิดีโอดังกล่าว ผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์เพื่อรายงานผู้บังคับบัญชา โดยเป็นการส่งคลิปวิดีโอเข้าไปในไลน์กลุ่ม (LINE Group) ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสืบสวน ทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องในสังกัดผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวนประมาณ ๓๐-๔๐ นาย เป็นสมาชิกอยู่ในไลน์กลุ่ม (LINE Group) ดังกล่าว ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชุดจับกุมได้ชี้แจงว่า คลิปวิดีโอดังกล่าวต้องนำไปใช้เป็นพยานในชั้นศาลจึงไม่สามารถเบล็อกภาพใบหน้า หรือปกปิดอัตลักษณ์ของผู้ต้องหาได้ ทั้งนี้ ไม่ได้มีการส่งคลิปวิดีโอดังกล่าวให้แก่สื่อมวลชน (ผู้สื่อข่าว) แต่ อย่างใด

นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้อนุญาตให้สื่อมวลชนเข้าทำข่าวในระหว่างผู้ต้องหาอยู่ใน การควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม โดยชี้แจงว่า มีการวางแผนจัดระเบียบพื้นที่ของนักข่าว และพื้นที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พร้อมทั้งจัดเตรียมเอกสารที่มีรายละเอียดข้อมูลที่เปิดเผยได้ เพื่อประกอบการนำเสนอข่าว เนื่องจากเป็นคดีที่ผู้ต้องหาได้กระทำการต่อประชาชนในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นคดี อุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญ และเกิดขึ้นบ่อยครั้ง อันเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ

ต่อมา ผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพประจำฯ เสียงและโทรทัศน์ที่ให้บริการ โทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล (digital television) และเป็นองค์กรสมาชิกของสถาบันวิชาชีพฯ และโทรทัศน์ไทย รวมทั้งเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ด้วย ได้นำเสนอข่าวการจับกุมและ ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในคดีนี้ด้วย ซึ่งปรากฏภาพเคลื่อนไหวในระหว่างผู้ต้องหาอยู่ในการควบคุมตัวของ

/เจ้าหน้าที่...

เจ้าหน้าที่สำรวจชุดจับกุม ในช่วงที่ผู้ต้องหานำซึ่งส่วนของกลาง และช่วงที่เจ้าหน้าที่สำรวจจับกุมและสอบถามผู้ต้องหาเบื้องต้นอยู่ภายในรถยนต์ โดยไม่มีการเบลอภาพใบหน้าหรือปกปิดอัตลักษณ์ของผู้ต้องหา ซึ่งเชื่อว่าเป็นคลิปวิดีโอดังนี้ ทั้งนี้ ในระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริง ตามคำร้องนี้ยังคงพบการเผยแพร่คลิปวิดีโอดังกล่าวอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) ของผู้ถูกร้องที่ ๒

ภายหลังจากการจับกุมแล้ว พนักงานสอบสวนได้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในความผิดฐานชิงทรัพย์โดยใช้yanpathane และโดยมีอาชู ในเวลากลางคืนหรือรับของโจร ตามคดีอาญาที่ [REDACTED] ซึ่งผู้ต้องหาได้เขียนบันทึกคำรับสารภาพเป็นลายลักษณ์อักษรให้ใช้ประกอบสำนวนคดี เพื่อประโยชน์ในการลดหย่อนโทษด้วย และผู้ต้องหาได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการดำเนินคดี ซึ่งต่อมา พนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการจากนั้นพนักงานอัยการได้มีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลอาญา ตามคดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] แต่เนื่องจากผู้ต้องหานี้เป็นจำเลยในคดีไม่มาพิฟายาตามนัด เป็นเหตุให้เชื่อว่าหลบหนี ศาลอาญาจึงได้พิฟายาคดีดังกล่าว ตามคดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] พร้อมทั้งออกหมายจับผู้ต้องหาแล้ว

๖. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า กรณีตามคำร้องมีปัญหาที่ต้องพิจารณาใน ๒ ประเด็น ได้แก่ ๑) ประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำรวจ และ ๒) ประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของ สื่อมวลชน โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

๖.๑ ประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำรวจ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า กรณีตามคำร้องมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีการบันทึกและเผยแพร่ภาพและเสียงการจับกุมในคดีที่สามของผู้ร้องเป็นผู้ต้องหาหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับกุมและคุ้มขังบุคคล การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใด อันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิฟายาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลได้ได้กระทำการผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมอ เป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ขณะที่การควบคุมหรือคุ้มขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี อีกทั้งยังกำหนดให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรม

ทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งสิทธิดังกล่าว�ังได้รับการรับรองไว้ในกฎหมาย
ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๕ ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึง
หลักการพื้นฐานสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว
เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว อันเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองที่ต้องปราศจากการแทรกแซง
ของบุคคลอื่น โดยที่การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิ เช่นว่านั้น หรือการนำข้อมูล
ส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ
ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และบุคคลทั้งปวงที่ถูกจัดตั้งโดยรัฐต้องได้รับการปฏิบัติต่อความ
มีมนุษยธรรมและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๖๐ มาตรา ๓๒ และติกาการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๐ และ
ข้อ ๑๗ สิทธิดังกล่าวอยู่รวมกับให้เกิดหน้าที่แก่หน่วยงานของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็น
การคุ้มครองสิทธิให้แก่ประชาชน

อีกทั้ง การปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจับกุม การควบคุมตัว และการสอบสวน จะต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา ประกอบระบบหรือคำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์
และแนวปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ตำรวจถือปฏิบัติตาม

สำหรับการบันทึกและเผยแพร่ภาพและเสียงการจับกุมผู้ต้องหาจะต้องเป็นไปตามคำสั่ง
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๑๗/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔ เรื่อง การบันทึกภาพและเสียง
การตรวจค้น จับกุม และสอบสวนคดีอาญา ซึ่งได้กำหนดแนวทางปฏิบัติโดยสรุปว่า ให้หัวหน้าชุดจับกุม^๑
มอบหมายตำรวจผู้ร่วมจับกุมผู้ได้ผู้หนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการบันทึกภาพและเสียงการจับกุมคดีอาญา
เว้นแต่เมื่อเหตุอันมิอาจดำเนินการได้ ให้บันทึกเหตุที่ไม่อาจบันทึกภาพและเสียงการจับกุมไว้ในบันทึกการจับ

/จำนวนให้...

^๑ กติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๑๕

๒. บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำการผิดกฎหมาย ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์
ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด

๒ ข้อ ๑๐

๑. บุคคลทั้งปวงที่ถูกจัดตั้งโดยรัฐต้องได้รับการปฏิบัติต่อความมีมนุษยธรรม และความเคารพใน
ศักดิ์ศรีและคำสั่งของรัฐ

๑ ข้อ ๑๗

๑. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพฤติกรรมหรือ
ไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกกลบหลู่เกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้

๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายให้ถูกแทรกแซงหรือลบหลู่เช่นว่านั้น

จากนั้นให้สำรวจผู้บันทึกคนดังกล่าวส่งสิ่งบันทึกภาพและเสียงกับตำรวจที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บสิ่งบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา ทั้งนี้ หากจำเป็นต้องใช้ภาพและเสียงนั้นประกอบสำเนาการสอบสวนให้จัดทำสิ่งบันทึกภาพและเสียงนั้น จำนวน ๒ ชุด ส่งให้แก่พนักงานสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนส่งให้พนักงานอัยการ จำนวน ๑ ชุด ส่วนอีก ๑ ชุด ให้เก็บไว้กับสำเนาสำเนาการสอบสวน โดยให้มีการพนักสิ่งบันทึกภาพและเสียงดังกล่าว และให้ลงลายมือชื่อพนักงานสอบสวน ผู้ต้องหา และผู้จัดเก็บไว้ด้วย โดยห้ามมิให้ทำการเผยแพร่สิ่งบันทึกภาพและเสียง เว้นแต่เพื่อการสืบสวนและการสอบสวนคดีอาญา

เมื่อการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน (ชุดจับกุม) ในสังกัดผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้บันทึกภาพและเสียงการจับกุมผู้ต้องหาซึ่งเป็นสามีของผู้ร้องตามคำร้องนี้ และได้ส่งคลิปวิดีโอการจับกุมและสอบถามผู้ต้องหาเบื้องต้นผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น โดยเป็นการส่งคลิปวิดีโอด้วยไลน์กลุ่ม (LINE Group) ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสืบสวน ทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้เคยปฏิบัติงานในสังกัดผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวนประมาณ ๓๐-๔๐ นาย เป็นสมาชิกอยู่ในไลน์กลุ่ม (LINE Group) ดังกล่าว และไม่ได้ส่งคลิปวิดีโอดังกล่าวให้แก่สื่อมวลชนแต่การนำเสนอข่าวของผู้ถูกร้องที่ ๒ กลับปรากฏภาพเคลื่อนไหวในช่วงที่ผู้ต้องหาถูกจับกุมและควบคุมตัวซึ่งเชื่อได้ว่าเป็นภาพเคลื่อนไหวจากคลิปวิดีโอด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมได้บันทึกและนำส่งเข้าไปในแอปพลิเคชันไลน์ดังกล่าว

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นว่า การกระทำในลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นเหตุให้บุคคลทุกคนที่อยู่ในไลน์กลุ่ม (LINE Group) เดียวกันนั้น สามารถเข้าถึงคลิปวิดีโอดังกล่าวซึ่งเป็นสิ่งบันทึกภาพและเสียงการจับกุมในคดีอาญาได้ โดยไม่ได้จำกัดให้เข้าถึงเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจนายรับผิดชอบในการจัดเก็บสิ่งบันทึกภาพและเสียงหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำเนา และไม่ได้เป็นไปเพื่อการสืบสวนและการสอบสวนคดีอาญา จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อแนวปฏิบัติในการจัดเก็บและเผยแพร่สิ่งบันทึกภาพและเสียง ตามคำสั่งสำนักงานตำรวจนครบาลฯ ที่ ๑๗๘/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔ อีกทั้งการละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ยังอาจเป็นเหตุให้เกิดการรั่วไหลของสิ่งบันทึกภาพและเสียงการจับกุมดังกล่าวซึ่งเป็นข้อมูลทางคดี และนำไปสู่การใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการนำเสนอข่าวเผยแพร่ต่อสาธารณะ อันกระทบต่อสิทธิของบุคคลในคดีอาญา ที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดและจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมอเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ จนกว่าจะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวได้กระทำความผิด อีกทั้งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการกระทำที่เกินสัดส่วนกับเหตุผลความจำเป็น อาจทำให้ผู้ต้องหาร่วมทั้งคนในครอบครัวของผู้ต้องหาได้รับความเสียหาย และกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว รวมถึงสิทธิในเกียรติยศและชื่อเสียง ตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้อันเป็นผลจากการเผยแพร่ภาพหรือข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาที่รับสารภาพ และนอกจากผลกระทบต่อ

ผู้ต้องหาซึ่งอาจถูกคุนในสังคมดีตราและเข้าใจว่าเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว ยังอาจทำให้ผู้รับข่าวสารเกิดความไม่ไว้วางใจต่อญาติหรือผู้ใกล้ชิดของผู้ต้องหา ในขณะนี้จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีการส่งสิ่งบันทึกภาพและเสียงการจับกุมในคดีที่สามีของผู้ร้องเป็นผู้ต้องหาเข้าไปในไลน์กลุ่ม (LINE Group) ดังกล่าว เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๖.๒ ประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน

กรณีตามคำร้องมีปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีการนำเสนอข่าวโดยเผยแพร่ภาพใบหน้าและอัตลักษณ์ของผู้ต้องหาซึ่งเป็นสามีของผู้ร้องหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ อันเป็นสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕ แต่การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ต้องหาต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอันพึงมีของผู้ต้องหาในคดีอาญา ซึ่งต้องได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลได้กระทำการผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมอเป็นผู้กระทำการผิดมิได้ รวมทั้งสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว และสิทธิในเกียรติยศและชื่อเสียง อันเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

จากการตรวจสอบพบว่า การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนต้องยึดถือปฏิบัติตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ซึ่งที่ผ่านมาองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนมีกลไกการกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) โดยได้ร่วมกันออกแนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชนโดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกลงข้อตกลง เป็นข้อตกลงที่ได้มีมาแล้วและดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง (ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙)^๗ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของผู้ต้องหา เช่น ผู้ปฏิบัติงานข่าวและองค์กรสื่อพิมพ์ควรพิจารณาข้อพิจารณาของผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา และจำเลย งดเว้นการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลและภาพข่าวที่แสดงอัตลักษณ์ของบุคคลที่เป็นเพียงผู้ต้องสงสัย พึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวเครื่องพั้นฐานการได้ฯ ของผู้ต้องหาและจำเลย เป็นต้น ขณะที่คุณมีจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจกรรมกระจายเสียงและกิจกรรมโทรทัศน์ (Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting) ได้วางหลักเกณฑ์การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับผู้ต้องหาไว้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องสงสัย โดยไม่นำเสนอภาพและไม่ใช้ภาษาที่มีลักษณะตัดสินผู้ต้องสงสัยที่ยังไม่ได้...

^๗ จัดทำโดยสภากาชาดแห่งประเทศไทย (ต่อมาเปลี่ยนเป็นสภากาชาดไทย) สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวบ้านพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้สื่อข่าวออนไลน์

ไม่ได้ผ่านการตัดสินคดีของศาล และหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพผู้ต้องหาพร้อมของกลางหรือการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ

เมื่อการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นองค์กรสมาชิกของสถาบันวิชาชีพ ข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ได้นำเสนอข่าวการจับกุมสามีของผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา โดยเผยแพร่คลิปวิดีโอซึ่งเป็นภาพเคลื่อนไหวในระหว่างผู้ต้องหาถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและควบคุมตัว ซึ่งไม่ได้เบลอภาพใบหน้าหรืออัดลักษณ์ของผู้ต้องหา ทั้งขณะนำเข้าของกลางและขณะถูกสอบถามอยู่ภายในรถยนต์ จึงถือเป็นการใช้เสรีภาพในการเสนอข่าวสารของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อที่เกินสัดส่วนกับเหตุผลความจำเป็น และไม่สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในคดีอาญา ที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมอเป็นผู้กระทำความผิดมาได้ อันส่งผลกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว รวมถึงสิทธิในเกียรติยศ และชื่อเสียงของบุคคลที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ซึ่งขัดต่อหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ในขั้นนี้จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กระทำหรือละเลยการกระทำข้อนี้เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากการนิการนำเสนอข่าวโดยเผยแพร่ภาพใบหน้าและอัดลักษณ์ของผู้ต้องหาซึ่งเป็นสามีของผู้ร้อง และคลิปวิดีโอด้วยดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) ของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นนี้ต่อไป

อนึ่ง ประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ต้องหานั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เคยเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยให้องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนหลายแห่ง ซึ่งรวมถึงสถาบันวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย รวมทั้งสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ออกหนังสือเวียนและเผยแพร่คลิปความรู้ให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในเรื่องสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว รวมถึงสิทธิในเกียรติยศและชื่อเสียง เช่น การแจ้งข้อมูลนัยสำคัญต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว ทั้งผู้เสียหาย หรือบุคคลอื่นใดเพื่อขอบคุณภาพและขอใช้ข้อมูลส่วนบุคคลก่อนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ การเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ต้องหาโดยระมัดระวังและหลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล อัดลักษณ์ใบหน้า และเครื่องพันธนาการใด ๆ ของผู้ต้องหาและจำเลย การหลีกเลี่ยงไม่ถ่ายภาพหรือนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กทุกราย และกรณีอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามรายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๙๓-๑๐๑/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ แล้ว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะได้ติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนข้างต้นต่อไป

อย่างไรก็ดี เนื่องจากปัจจุบันได้มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และแม้พระราชบัญญัติดังกล่าวจะกำหนดไม่ให้ใช้บังคับแก่การดำเนินการ

ของบุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะเพื่อกิจการสื่อมวลชน แต่ก็ต้องเป็นการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพหรือเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ อีกทั้ง ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานดังกล่าวต้องจัดให้มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามมาตรฐานด้วย ดังนั้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาตามประเด็นคำร้องนี้ในเชิงระบบ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการเพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในประเด็นดังกล่าวต่อไป

๗. มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ ดังนี้

๗.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๗.๑.๑ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำชับผู้ถูกร้องที่ ๑ และทุกหน่วยงานในสังกัดให้ปฏิบัติตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๑๗๘/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔ เรื่อง การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา โดยเครื่องครัด ในประการสำคัญคือ การส่งสิ่งบันทึกภาพและเสียงดังกล่าวไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ ต้องไม่เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงสิ่งบันทึกภาพและเสียงนั้นซึ่งเป็นข้อมูลทางคดีได้

นอกจากนี้ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสอบสวนหาข้อเท็จจริงและดำเนินการกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งสิ่งบันทึกภาพและเสียงการจับกุมในคดีที่สามีของผู้ร้องเป็นผู้ต้องหาไปให้สื่อมวลชนเผยแพร่

๗.๑.๒ ให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เยียวยาจิตใจของผู้ร้องที่ได้รับผลกระทบจากการเสนอข้อมูลข่าวสารที่อยู่ภายใต้การรับผิดชอบดูแลของผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อแสดงความรับผิดชอบ โดยการลบคลิปวิดีโอที่ว่าดังกล่าวตามคำร้องนี้ออกจากสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) ของผู้ถูกร้องที่ ๒

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๗.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๗.๒.๑ ให้สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ประสานความร่วมมือกับสาขาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งต่าง ๆ ในการกำหนดมาตรการในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรมและแนวปฏิบัติ ซึ่งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกลงข้อตกลง

๗.๒.๒ ให้สาขาวิชาชีพช่าวิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นสมาชิก นำผลการตรวจสอบตามรายงานฉบับนี้ไปใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อป้องกันมิให้เกิดกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเข่นน้อก

๘. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๙/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ จึงมีมติว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามข้อ ๗ ของรายงานนี้ ต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานีโทรทัศน์ [REDACTED] (ผู้ถูกร้องที่ ๒) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ สาขาวิชาชีพช่าวิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางปรีดา คงเป็น

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมนโน

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวศยามล ไกยรุวงศ์

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายวสันต์ ภัยหลีก-

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวสุกัตรา นาคะผิว

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ